

علم هرمنوتیک

نظریه‌ی تأویل در فلسفه‌های شلایرماخر،
یلتای، هایدگر، گادامر

پارسیا، پسر

ترجمه‌ی محمدرضا حسینی کاشانی

انتشارات هرمس

انتشارات هرمس
تهران، خیابان ولیعصر، بالاتراز میدان ونک، بعد از برج نگار، شماره ی ۲۶۹۳ - تلفن: ۸۸۷۹۵۶۷۴
مجموعه ادب فکر - فلسفه و کلام ۱

علم هرمنوتیک -

نظریه ی تأویل در فلسفه های شلایرماخر،

دیلتای، هایدگر، گادامر

ریچارد ا. پالمر

ترجمه محمد سعید ختایی کاشانی

طرح جلد: درویش عابدینی

چاپ اول: ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: چاپخانه انتشارات سروش

همه حقوق محفوظ است

Palmer, Richard A.	پالمر، ریچارد ا. ۱۹۳۳ -	BD
علم هرمنوتیک: نظریه ی تأویل در فلسفه های شلایرماخر، دیلتای،		۲۴۱
هایدگر، گادامر / ریچارد ا. پالمر: ترجمه ی محمد سعید ختایی کاشانی. -		۲/
تهران: هرمس، ۱۳۹۳.		۸
۳۰۱ ص. - (مجموعه ی ادب فکر - فلسفه و کلام)		۱۳۷۷
Heidegger, Interpretation Theory in	عنوان اصلی:	
Heidegger, Dilthey, Heidegger, and Gadamer.		
چاپ هشتم.		
کتابنامه: ص. ۲۸۱-۳۰۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.		
۱. تفسیر. الف. ختایی کاشانی، محمد سعید، ۱۳۳۸ - مترجم.		
ب. عنوان.		
۱۲۱/۶۸		

ISBN 978-964-641-00-05

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۶۶۴۱-۰۰-۶

فهرست

۱	پیش‌تاریخ
۵	اختصاران

باب اول: تعریف و دامنه و اهمیت علم هرمنوتیک

۹	۱. مقدمه
۱۹	۲. «هرمنوتیک» و «هرمنوتیک علمی» جدید استعمال قدیم آن‌ها
۴۱	۳. شش تعریف جدید از علم هرمنوتیک
۵۵	۴. جدال معاصر بر سر علم هرمنوتیک: بقیه در برابر گادامر
۷۷	۵. معنا و دامنه‌ی علم هرمنوتیک

باب دوم: چهار نظام پیرزینگی

۸۵	۶. دو پیشگام شلایرماخر
۹۵	۷. طرح شلایرماخر در خصوص علم هرمنوتیک عام
۱۰۹	۸. دیلتای: علم هرمنوتیک به منزله‌ی بنیاد «علوم انسانی»
۱۳۷	۹. مساهمت هایدگر از جهت طرح علم هرمنوتیک در هستی و زمان
۱۵۵	۱۰. مساهمت تفکر متأخر هایدگر در نظریه‌ی هرمنوتیکی
۱۷۹	۱۱. نقد گادامر از زیباشناسی جدید و آگاهی تاریخی
۱۸۷	۱۲. علم هرمنوتیک دیالکتیکی گادامر

باب سوم: بیانیه‌ای هرمنوتیکی برای تأویل ادبی در امریکا

۲۴۵	۱۳. به سوی طرح مجدد این پرسش که: تأویل چیست؟
۲۶۷	۱۴. سی نظر در باب تأویل

۲۸۱	کتابنامه
-----	----------

پیش‌گفتار

تا این کتاب به دست می‌رسانست علم هرمنوتیک چیست؟ یا معنای علم هرمنوتیک باشد، زیرا این کتاب گزارشی از تحقیق خود مؤلف کتاب برای فهم اصطلاحی است که وقتی برای اکثر پرسش‌های اندیشه‌شان ناآشنا بود و در عین حال برای بسیاری از رشته‌های علوم انسانی که با مسئله‌ی تأویل و به ویژه تأویل متن سر و کار داشتند اصطلاحی بالقوه پر معنا بود.

این بررسی از درون برنامه‌ی فلسفی و تخصصی‌تری در خصوص اهمیت نظریه‌ی بولتمان در خصوص تأویل کتاب مقدس برای نظریه‌ی ادبی سر برآورد که در اثنای آن نیاز به نوعی ایضاح بنیادی در خصوص تحول معنا و گستره‌ی خود هرمنوتیک آشکار شد. این ایضاح در واقع پیش‌شرط برنامه‌ی اول گردید. چون به این کار مقدماتی پرداختم، امکانات پربار علم هرمنوتیک عام و غیر کلیسیایی را که در واقع اساس نظریه‌ی بولتمان و نظریه‌ی «جنبش هرمنوتیک نوین» است) می‌باید از ازن داشت تا منحصرأ به صورت ماقبل کلامی علم هرمنوتیک توجه دقیق مبانی علم، یعنی آن علم هرمنوتیکی که با نظریه‌ی تأویل ادبی مربوط می‌شود.

از آن‌جا که منابع درجه‌ی اول در این رشته‌ی بالنسبه کم شناخته عملاً و زمانی است، دادن شرحی شایان توجه از آن‌ها بر من واجب شد. و چون خود معنی اصطلاح علم هرمنوتیک [hermeneutics] موضوع مباحثه‌ی داغی گردیده است لازم

* برای دلایل مترجم در خصوص ترجمه‌ی interpretation به «تأویل» و تفاوت آن با «تفسیر» (exegesis) و همچنین گزارشی از مسئله‌ی تأویل در جهان اسلام، رجوع شود به: جوزف بلایش، علم هرمنوتیک معاصر، «پیش‌گفتار مترجم»، در آینده... - م.

آمد که قبل از بحث از چهار نظریه پرداز بزرگ تا حدی به تفصیل به مسئله‌ی تعریف بپردازیم. و بالأخره سنجش دقیق و مفصل لوازم هرمنوتیک برای تأویل ادبی، که مقصود از به عهده گرفتن این برنامه در مرتبه‌ی اول بود، به جلد دومی واگذاشته شد، گرچه فصل‌های اول و آخر اثر حاضر خواننده‌ی علاقه‌مند را اجمالاً با آنچه در شرف قوع است آشنا می‌سازد.

شاید بد نباشد که در خصوص انتخاب "hermeneutics" و نه "hermeneutic" برای نام‌گذاری رشته‌ی هرمنوتیک یادداشتی فنی اضافه کنم. جیمز م. رابینسون در *The New Hermeneutic* این نکته را مطرح کرده است که هیچ توجیه زبان‌شناختی برای وجود در پای این کلمه وجود ندارد؛ "arithmetic" و "rhetoric" نیز لازم ندارند و هر دو به روشی مشابه می‌کنند. وانگهی، "hermeneutics" در دیگر زبان‌های جدید نیز مفرد می‌باشد؛ آلمانی: hermeneutik؛ فرانسوی: herménautique - و از hermeneutica در رین لاتین می‌آید. رابینسون همچنین این نکته را مطرح کرده است که افتادن این s نیز می‌تواند مهم چرخش تازه‌ای در نظریه‌ی هرمنوتیکی باشد، نظریه‌ای که جنبش New Hermeneutic [هرمنوتیک نوین] نام گرفته است.

من در متقاعدکننده بودن استدلالی متکلم برجسته‌ی امریکایی از حیث زبان‌شناسی شک نمی‌کنم و حفظ s در "hermeneutics" به تعبیر خودم را به معنای ردّ موضع هرمنوتیکی ارائه شده به وسیله‌ی جنبش New Hermeneutic نمی‌شمارم. بلکه به عکس، مساهمت هایدگر و گادامر در hermeneutics بنیان جنبش هرمنوتیک نوین است و من قصد دارم از رویکرد دقیقاً زبان‌شناختی علم هرمنوتیک دور شوم و جنبه‌ی پرتیر نظر پدیدارشناختی آن‌ها را در باب مسئله‌ی هرمنوتیکی پیشنهاد کنم. به هر تقدیر، تصمیم دارم "hermeneutics" را به دلایل دقیقاً عملی همین صورت غلط دست نخورده بگذارم، زیرا این کلمه بدون افزودن این مشکل در زبان که باید عجیب و نامأنوس است.

البته در انعطاف‌پذیری استعمال این تعبیر با حفظ s نیز محاسنی نهفته است. محض نمونه، می‌توان با استفاده از این لفظ به حوزه و رشته‌ی علم هرمنوتیک به طور عام اشاره کرد و همچنین به نظریه‌ی خاص بولتمان با تعبیر هرمنوتیک بولتمان اشاره کرد. مضافاً آن که در مقام صفت می‌توان از "hermeneutic"/هرمنوتیک یا

"hermeneutical"/هرمنوتیکی استفاده کرد - چنان که در نظریه‌ی هرمنوتیک یا کلام هرمنوتیک. از آن‌جا که «هرمنوتیک» در تلفظ مانند صفت به گوش می‌رسد مگر این‌که حرف تعریف "the" یا موصوف دیگری با آن همراه باشد و از آن‌جا که وجود این s به معنای «قواعد» و «نظریه» [یا علم] است، همان استعمال مبتدول کلمه را ادامه داده‌ام.

سپاسگزارم از American Council of Learned Societies برای اعطای مساعدت مالی در امر تحقیقات عالی (مابعد دکتری) که این امکان را برای من فراهم آورد تا سال تحصیلی ۱۹۶۴-۶۵ را در انستیتوی هرمنوتیک دانشگاه زوریخ و دانشگاه هایدلبرگ بپری‌انجم. و به ویژه سپاس خود را تقدیم می‌کنم به پروفسور گرهارد ابلینگ، مدیر انستیتو، و دستیار اجرایی او، فریدریش هرتل، که علاوه بر لطف و مساعدت بی‌پایانشان این امکان را برایم فراهم آوردند که در تمامی ساعات در آن‌جا به تحقیق و نوشتن دست‌نوشته‌ها بپردازم. در دانشگاه هایدلبرگ، پروفسور گادامر صمیمانه به من حاز داد تا در Hegelkreis [مجلس هگل] او حضور یابم و مقاله‌ای با عنوان «استلزامات تحقیق» و «سگادامر برای تأویل ادبی» تقدیم کنم؛ انتقادات و تأملات شخصی پروفسور گادامر درباره‌ی این مقاله بسیار مغتنم بود. همچنین مایلم از او تشکر کنم که مرا به هایدگر معرفی کرد و همچنین سپاسگزارم از پروفسور هایدگر برای واکنش به طرز فکر مثبت او نسبت به فکر استفاده از نظریه‌ی او در باب فهم به مثابه‌ی اساس رویکرد یا آشناسختی به تأویل ادبی.

همچنین سپاسگزارم از هیئت امنای مک‌مورای کالج برای اعطای من عیلاوه بر نفقه‌ی تحقیقی ACLS، تا بتوانم خانواده‌ام را نیز به اروپا بفرستم. همچنین سپاسگزارم از کمک مالی تازه‌ی ایشان برای پرداخت هزینه‌های من در این مدت. دست‌نوشته‌ی نهایی این کتاب. همکاران زیر چندان مهربان بودند که بخش‌هایی از دست‌نوشته را بخوانند و نقد کنند: لویس س. فورد (ریموند کالج)، سورین براین (بوستون کالج)، ویلیام ا. اومباخ و ویلیام و. مین (دانشگاه ردلندز)، جان ف. اسمولکو (دانشگاه کاتولیک امریکا)، گوردون ا. مایکلسن (مدرسه‌ی علم کلام، کلرمون)، کارل رایت، ج. ولدون اسمیت، جیزلا هس، فیلیپ دکر، و روث آ. روز

(همه از مک‌مورای کالج)، و جیمز م. ادی (دانشگاه نورث وسترن). سپاس خودم را تقدیم می‌کنم به همکاران زیر که در یک مرحله یا مرحله‌ای دیگر تمامی دست‌نوشته را خواندند: کالوین شراگ (دانشگاه پردو)، تئودور کیسیل (کانیسوس کالج)، روث کواکس (مک‌مورای کالج)، و به طور اخص راجر ولز (استاد انشدهی براین ماور، اکنون در مک‌مورای کالج) که پیشنهادهای ویرایشی او بی‌نهایت ارزنده بود. مؤلف سپاسگزار است از دوشیزه ویکتوریا هارگریو و خانم گارستین از کارمندان کتابخانهی مک‌مورای کالج، به واسطه‌ی یاری بی‌پایان‌شان. همچنین سپاسگزارم از دانشجویان زیر در مک‌مورای کالج که ماشین کردن دست‌نوشته را پیاده داشتند و پیشنهادهای مفیدی دادند: جکی منه‌فی، آن باکستر، شمیم لالچی، مالتی و برتر براون و ران هاینیگر.

و بالاخره، سپاسگزارم از سر و فرزندانم که بی‌هیچ شکوه‌ای بسیاری از وقتم را به خودم واگذاشتند و بی‌همسر تمامی دست‌نوشته را نمونه‌خوانی کرد. همچنین سپاسگزارم از ادوارد سارنوف، که دست‌نوشته‌ام را به دقت برای انتشارات دانشگاه نورث‌وسترن از نظر نگارشی و فنی بازبینی کرد.

R. E. P.
MacMurray College
January, 1968

اختصارات

کتاب

- AAMG Betti, *Allgemeine Auslegungslehre als Methodik der Geisteswissenschaften*
- D Bollnow, *Dilthey: Eine Einführung in seine Philosophie*
- DI Ricoeur, *De l'interprétation*
- DT Heidegger, *Discourse on Thinking*
- EB Heidegger, *Existence and Being*
- EHD Heidegger, *Erläuterungen zu Hölderlins Dichtung*
- FH Fuchs, *Hermeneutik*
- G Heidegger, *Gelassenheit*
- G&V Bultmann, *Glaube und Vernehmen*
- GGHK Ast, *Grundlinien der Grammatik, Hermeneutik und Kritik*
- GS Dilthey, *Gesamte Schriften*
- H Schleiermacher, *Hermeneutik*, ed. Heinz Kimmerle
- H&K Schleiermacher, *Hermeneutik und Kritik*, ed. Friedrich Lücke
- HAMG Betti, *Die Hermeneutik als allgemeine Methodik der Geisteswissenschaften*
- HE Bultmann, *History and Eschatology*
- HH Bultmann, *History and Hermeneutic*, ed. Robert W. Funk and Gerhard Ebeling
- H Heidegger, *Holzwege*
- HP Fuchs, *Zum hermeneutischen Problem in der Theologie*
- IINT Ernesti, *Institutio Interpretis Novi Testamenti*
- IM Heidegger, *An Introduction to Metaphysics*
- KPM Heidegger, *Kant und das Problem der Metaphysik*
- L Bollnow, *Die Lebensphilosophie*
- NH The New Hermeneutic, ed. James M. Robinson and John B. Cobb, Jr.

- PhWD Hodges, *The Philosophy of Wilhelm Dilthey*
 PL-BH Heidegger, *Platons Lehre Von der Wahrheit: einem Brief über den "Humanismus"*
 SZ Heidegger, *Sein und Zeit*
 TGI Betti, *Teoria generale della interpretazione*
 TPhT Richardson, *Heidegger: Through Phenomenology to Thought*
 UK Heidegger, *Der Ursprung des Kunstwerkes*, ed. H.-G. Gadamer
 US Heidegger, *Unterwegs zur Sprache*
 V Wach, *Das Verstehen*
 VA Heidegger, *Vorträge und Aufsätze*
 VEA Wolf, *Vorlesung über die Enzyklopädie der Altertumswissenschaft*
 VII Hirsch, *Validity in Interpretation*
 WF Ebeling, *Word and Faith*
 WM Gadamer, *Wahrheit und Methode*. 1st ed.

مگر این که هر دو یکی به آن اشاره شود

ماهانامه‌ها و فرهنگ‌ها و بزرگ‌المعارف‌ها

- ERE *Encyclopedia of Religion and Ethics*
 GEL *Greek-English Lexikon*, ed. Liddel and Scott
 ISN *Illinois Speech News*
 JAAR *Journal of the American Academy of Religion*
 M&W *Man and World*
 MLR *Modern Language Review*
 OED *Oxford English Dictionary*
 OL *Orbis Litterarum*
 PhR *Philosophische Rundschau*
 RGG *Die Religion in Geschichte und Gegenwart*, 3d ed.
 RM *Review of Metaphysics*
 RPTK *Realenzyklopädie für Protestantische Theologie und Kirche*. 3d ed.
 TDNT *Theological Dictionary of the New Testament*, ed. G. Kittel
 YFS *Yale French Studies*
 ZThK *Zeitschrift für Theologie und Kirche*